

YHDENVERTAISUUS VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGS OMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Litterointi yhdenvertaisuusvaltuutetun Instagram-live lähetyksestä 10.2.2021

[Maria]

Tervetuloa yhdenvertaisuusvaltuutetun lounasliveen. Tuttuun tapaan minä viestintäpäällikkö Maria Swanljung odotan, että saamme mukaan porukkaa, ja että itse yhdenvertaisuusvaltuutettu Kristina Stenman pääsee linjoille. Tarkoitus tänään olisi puhua yleisesti yhdenvertaisuusvaltuutetun työstä ja jututtaa Kristinaa vähän siitä, että millainen henkilö hän oikein on. Hän on ollut meillä valtuutettuna nyt aika tasan puoli vuotta. Ja sitten mielellään vastataan myös teidän kysymyksiin yhdenvertaisuusasioihin liittyen. Ollaan saatu muutamia kysymyksiä myös etukäteen niin käsitellään ne myös.

Moi Kristina. Onko tämä elämäsi ensimmäinen Instagram-live?

[Kristina]

On, tämä on ihan ensimmäinen kerta.

[Maria]

Meillä on tosiaan tullut ennakkoon muutamia kysymyksiä teiltä seuraajilta, mutta tartutaan niihin ihan kohta. Ajattelin, että me aloitettaisiin Kristina ihan sillä, että sinä saat kertoa vähän itsestäsi minkälaisen mutkien kautta olet päätenyt yhdenvertaisuusvaltuutetuksi, ole hyvä.

[Kristina]

Joo, kiitoksia. Minä olen syntynyt vuonna -62 eli olen 58 vuotta vanha eli muutama mutka on ehtinyt tulla tässä. Minä olen kasvanut Helsingissä ja käynyt kouluni täällä ja opiskellut Helsingissä aika pitkään ja hartaasti ensiksi vähän englantilaista filologiaa ja kulttuuriantropologiaa ja sitten oikeustiedettä ja sitten parin aika intensiivisen ylioppilaskuntavuoden jälkeen minä valmistuin sitten vuonna -91 juristiksi. Sen jälkeen minun työpolkuni on enimmäkseen liittynyt toisaalta turvapaikanhakijoihin ja sitten maahanmuuttajien kotouttamisasioihin ja sitten toisaalta niin minä olen sitten ollut myös kuntapuolella töissä Vaasassa ja Pietarsaareissa ja tavalla tai toisella niin nämä työt on kyllä kaikki liittyneet perusoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen.

Minun kotini on ollut vuodesta -91 Vaasassa, mieheni on Mustasaaresta kotoisin ja se oli hyvä paikka kasvattaa kaksi pientä poikaa, jotka nyt ovat jo aikuisia nuoria miehiä. Meidän perheen koti on edelleen siellä, mutta olen tehnyt edelleen aika monen vuoden ajan myös töitä niin, että olen ollut osittain Helsingissä ja asunut kuitenkin Vaasassa. Viimeisin työpaikkani ennen kuin tulin

yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoon niin oli Pietarsaassa missä olin kaupunginjohtajana nelisen vuotta ja sieltä jäi hienot muistot ja edelleen kyllä seurailen mitä siellä tapahtuu ja muutenkin mitä Pohjanmaalla tapahtuu. Tässä ehkä suurin piirtein tärkeimmät asiat.

[Maria]

No miten, kun opiskelee juridiikkaa niin miten sitten päätyy ihmisoikeuspolulle niin sanotusti eli miksi näin, mistä se johtuu?

[Kristina]

No ehkä osittain, kun minä kasvoinkin 60- ja 70-luvuilla ja minä kävin koulua...minä olen kaksikielisestä perheestä, äitini on suomenkielinen ja isäni on ruotsinkielinen...kotona puhuttiin ruotsia eli kävin kouluni ruotsiksi ja kävin Lönkkan ja Töölön torin laidalla ja 70-luku oli sellaista aikaa, kun myös jotenkin kouluissa puhuttiin aika paljon politiikasta ja maailman tapahtumista ja sitten myös opiskeluaikana niin ylioppilaskunnassa meillä oli todella paljon kansainvälistä toimintaa ja sitten vähän eri tavoin oltiin ihmisoikeustyössä mukana. Perustettiin HYY:hyn tällainen ulkomaalaisten opiskelijoiden neuvontapiste ja oltiin mukana perustamassa pakolaisneuvontapistettä ja sitten se tuli sellainen luonnollinen askel opiskelujen jälkeen, että sain töitä pakolaisneuvonnasta ja sen kautta sitten niin pääsi myös näkemään sellaista vaihetta Suomessa, kun tuli uusi ulkomaalaislaki ja alettiin rakentamaan järjestelmää turvapaikanhakijoiden vastaanotolle ja oikeusavulle ja se on äärettömän mielenkiintoinen alue kaiken kaikkiaan.

[Maria]

Sinä olet nyt ollut yhdenvertaisuusvaltuutettuna elokuusta lähtien ja mikä on ollut sellainen merkittävin oivallus tai oppi, jonka olet tehnyt tämän ensimmäisen puolen vuoden aikana?

[Kristina]

No kyllä se on minusta sellainen jotenkin vahva yleistunne, että yhdenvertaisuusasiat toisaalta ja sitten myös se, että ihmiset kohtaa syrjintää niin ne on asioita, jotka koskettaa hyvin monipuolisesti yhteiskunnan eri sektoreita ja vähemmistöt voi joutua vaikeisiin tilanteisiin ja voi joutua syrjinnän kohteiksi. Voi olla viranomaisten taholta, voi olla yksityisten toimijoiden taholta ja toisaalta sitten myös se, että missä voidaan onnistua yhdenvertaisuuden osalta niin sekin on koko yhteiskunnan kysymys. Se mikä on ollut ehkä havahduttavaa on kyllä se, että vähemmistöihin myös kohdistuu todella vahvaa vihamielisyyttä aika ajoin.

Olin esimerkiksi Pride-viikon ympärillä hämmästynyt siitä, että miten paljon sellaisia aggressiivisiäkin yhteydenottoja meille tuli. Ja jotenkin se, että ryhmiin, jotka on kuitenkin aliedustettuja yhteiskunnassa tai joilla on vaikeata niin joutuu kuitenkin tämän vihamielisyyden kohteeksi niin se on toisaalta aika surullinen viesti meidän yhteiskunnasta.

Sitten taas toisaalta niin on ollut hienoa nähdä se, että on valtavan laaja järjestökenttä, on todella laaja kirjo sellaisia toimijoita myös, jotka haluaa viedä tätä yhteiskuntaa parempaan suuntaan ja yhdenvertaisempaan suuntaan ja haluaa huolehtia siitä, että yhdenvertaisuus toteutuu. Ja se on tietysti meidän työssä kyllä todella, todella tärkeä voimavara.

[Maria]

Mennään seuraajien kysymyksiin, jotka on tullut etukäteen täältä Instagramin kautta. Ensimmäinen kysymys: valtuutetun tavallisesta työpäivästä olisi kiva kuulla, mistä kaikesta se muodostuu?

[Kristina]

Se on hyvin vaihteleva työpäivä ja helposti voi sanoa, että päivät ei ole ollenkaan toistensa näköisiä. Esimerkiksi eilen niin olin eduskunnassa kuultavana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa Teamsissa tietenkkin ja se on aina sellainen pieni jännityksen paikka, että toimiiko vai eikö...eilen toimi. Sitten valmistelin, mutta en saanut valmiiksi joitakin tekstejä meidän vuosikertomukseen viime vuodelta, järjestelin joitain kokouksia, luin pari lausuntoa mitkä on meiltä menossa eteenpäin ja tein joitakin pieniä muokkauksia ja oli sitten muutamia muita sisäisiä palavereita, että tämä on kyllä hyvin vaihtelevaa. Osittainhan tämä korona-aika on sillä lailla vaikuttanut, että meillä ei ole niinkään paljon tapaamisia talon ulkopuolella, mutta että kyllä kokoukset verkossa pyörii aika aktiivisesti.

[Maria]

Täältä tulee Palefacelta suuri arvostus chatissa, kiitos siitä. Kristina minä tartun kahteen asiaan, josta sinä sanoit, että teit eilen. Toinen oli kuultavana eduskunnassa sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, mistä aiheesta?

[Kristina]

Sote-uudistuksesta ja koko siitä isosta paketista, joka nyt on eduskunnan käsiteltävänä. Siinä me annettiin lausunto siinä vaiheessa, kun sitä hallituksen esitystä valmisteltiin ja nyt sitten niin lausutaan siitä hallituksen esityksestä nostettiin esille joitakin sellaisia kohtia, joita meidän mielestä vielä voisi muuttaa ja joihin valiokunta voisi tarttua.

Esimerkiksi se, että selkeästi todettaisiin se, että esteettömyys ja saavutettavuus niin ne pitää toteuttaa näillä uusilla hyvinvointialueilla. Toinen on saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus ja siinä me ollaan esitetty sitä, että Lapin hyvinvointialueella olisi järjestämisvastuu mikä jotenkin selkeämmin vielä nostaisi esille sen, että kokonaisvaltaisesti tarkasteltaisiin sitä, että löytyy osaavaa saamenkielistä henkilökuntaa sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Tämä on yksi sellainen iso kysymys kyllä, kun ajatellaan saamelaisten oikeuksia ja heidän mahdollisuuksiaan yhdenvertaisesti saada palvelua omilla kielillään.

[Maria]

Niin kaikilla kolmella saamen kielellä mitä Suomessa puhutaan. Sitten toinen asia minkä mainitsit, kun puhuit, että minkälainen tavallinen päivä on, niin oli lausunnot. Niin mitä se tarkoittaa, mitä lausuntojen kirjoittaminen tarkoittaa?

[Kristina]

Meillä on yhdenvertaisuuslain nojalla niin, että tuomioistuinten pitää pyytää meiltä lausunto silloin, kun on juttuja tuomioistuimessa joihin liittyy syrjintäkysymys. Ja sitten me myös annetaan lausuntoja aika monista lakiesityksistä ja käydään läpi sitä, että miten yhdenvertaisuusasiat on niissä huomioitu ja pyritään tällä tavalla vaikuttamaan rakenteisiin niin, että laki antaisi hyvät raamit niin, että yhdenvertaisuutta sitten toteutetaan käytännössä. Sitten myös joissakin muissa asioissa välillä annetaan aluehallintovirastolle lausuntoja, jos heillä on käsiteltävänä joku kantelu- tai valvonta-asia, joka liittyy työsuojeluun tai esimerkiksi koulutukseen ja näin, että aika monipuolisesti moniin suuntiin menee.

[Maria]

Joo ja minä voin sanoa, ja olen ollut pidempään yhdenvertaisuusvaltuutetulla töissä kuin yhdenvertaisuusvaltuutettu itse niin voin sanoa, että minun kokemus on, että meitä myös kuunnellaan, että vaikka välillä tuntuu siltä, että viranomaiset kirjoittaa lausuntoja edestakaisin toisilleen ja on työryhmiä ja tehdään ja pohditaan ja pyöritellään papereita niin kyllähän siinä saadaan asioita aikaiseksi myös. Että aika usein, kun me ollaan jotain todettu lausunnossa johonkin lakiesitykseen niin ollaan kuunneltu ja asioita on muutettu. Toivotaan, että suuressa sote-uudistuksessa myös meidän

yhdenvertaisuushuolia kuunnellaan. Mennään seuraavaan kysymykseen, joka on tullut seuraajilta. Tämä on aika iso kysymys: miten yhdenvertaisuutta voidaan edistää paremmin?

[Kristina]

Se on iso kysymys. No yhdenvertaisuuslakihan asettaa tiettyjä velvoitteita viranomaisille eli viranomaisten, siihen kuuluu kunnat, siihen tulee kuulumaan nämä uudet hyvinvointialueet, valtion eri viranomaiset ja niin edelleen, niin niillä on velvoite huolehtia siitä, että toiminnassaan ne huomioi yhdenvertaisuuden ja, että he myös suunnittelee minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan ja tämä on se toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnittelun puoli. Ja siinä me sparrataan eri viranomaisia ja myöskin kehoitetaan heitä tekemään näitä suunnitelmia. Ja se, että tehdään suunnitelmia niin se tarkoittaa myös sitä, että kartoitetaan niitä ongelmia, joita on ja varmistetaan, että on tietopohja siitä, että onko joku tietty väestöryhmä, joka saattaa joutua epäyhdenvertaiseen tilanteeseen palveluissa ja näin.

Ja sitten myös se, että seurataan näitä toimenpiteitä ja arvioidaan sitä suunnitelmaa. Yksityisellä toimijalla ei ole ihan suoranaista tällaista velvoitetta, mutta myöskään yksityinen toimija ei saa syrjiä ja yksityisen toimijankin pitää esimerkiksi huolehtia siitä, että palvelut on esteettömiä. Ja sitten toisaalta työnantajilla, vähän isommilla työnantajilla, on myös velvoite tehdä yhdenvertaisuussuunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma. Että nämä on ne sellaiset raamit ja isot välineet. Mutta sitten tämä tarkoittaa tietysti myös sitä, että kaikki viranhaltijat on tietoisia mitä yhdenvertaisuuslaki sisältää, mitä se tarkoittaa käytännön toiminnassa.

[Maria]

Eli ihmiset.

[Kristina]

Ihmiset joo. Ja että työntekijät tietää, oli sitten kysymys kaupan työntekijöistä tai ravintolan työntekijöistä tai vartijasta, joka tekee sellaisia vähän puoliviranomaistehtäviäkin, että siihen työyhteisön kehittämistoimintaan ja koulutustoimintaan ja jatkokoulutukseen niin tämä liittyy hyvin tiiviisti kyllä.

[Maria]

Niin eli jos laissa lukee, että joku suunnitelma pitää olla niin, jos mä olen nyt se kyyninen tässä meidän keskustelussa ja totean, että sitten joku nopeasti vain kirjoittaa sen yhdenvertaisuussuunnitelman ja laittaa sen johonkin laatikkoon, että voiko tällainen paperi oikeasti muuttaa asioita?

[Kristina]

Jos se on huolellisesti tehty paperi. Ja myös niin, että siihen otetaan työntekijät mukaan esimerkiksi niin, että kuullaan heitä sekä silloin, kun tehdään sitä työnantajan yhdenvertaisuussuunnitelmaa, mutta myös silloin kun tehdään sitä toiminnallista. Koska kuitenkin he, jotka tekee käytännön työtä on ne jotka myös ehkä näkee ne ongelmat ja joilla saattaa olla niitä kysymyksiä ja myös ratkaisuvaihtoehtoja. Että sen pitää olla sellainen elävä prosessi, joka kulkee mukana siinä arjen työssä niin silloin sillä suunnitelmalla on vaikutusta.

[Maria]

Niin ja kouluillahan pitää olla myös yhdenvertaisuussuunnitelma ja siinä pitäisi, jos tekee sen sääntöjen mukaisesti, ottaa oppilaat mukaan tähän työhön myös tai opiskelijat. Se on tärkeä asia muistaa. Minä menen seuraavaan kysymykseen, joka on tullut: mitkä ovat suurimmat yhdenvertaisuuden uhat tällä hetkellä?

[Kristina]

No meillä on Suomessa hieno ja edistyksellinen perustuslaki, joka turvaa jokaisen ihmisarvon- ja yhdenvertaisuuden ja jossa toisaalta sitten kielletään syrjintä. Ja tämä on sellainen todella tärkeä meidän yhteiskunnan peruspilari. Ja jos me jotenkin annetaan lupa sille, että joitakin ryhmiä kohdeltaisiin niin, että heidän ihmisarvonsa tunnustetaan ja tunnustetaan tai, että jotenkin haettaisiin väyliä sille, että joidenkin ihmisten oikeuksia saa loukata niin silloin yhdenvertaisuus on aika suuressa vaarassa. Ja me nähdään osittain nyt eri puolilla Eurooppaa kyllä sitä, että perusoikeuksia nakerretaan eri tavoin.

Voi olla kyse naisten oikeuksista aborttiin tai voi olla kysymys seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista ja voi olla kysymys eri etnisistä ryhmistä tai turvapaikanhakijoiden sulkemisesta leirioloihin tai maasta poistamiseen ilman mitään oikeusprosessia. Ja on tärkeää, että me pysytään hereillä ja, että aina jotenkin palauttaa mieliin sen, että mikä se perusta on, se että ihmisillä on turva perustuslaista ja lainsäädännöstä ja oikeuksista niin se rakentaa myös yhteiskuntaan sellaisen turvallisen pohjan ja sellaisen tunteen, että jokainen voi olla täällä hyväksytty ja myös niin, että se rakentaa tunteen, että minä voin ja minä haluan olla hyödyksi yhteiskunnalle.

Että siinä mielessä nämä todella perustavanlaatuiset asiat, ne on todella tärkeitä koko meidän yhteiskunnan hyvinvoinnille. Minä vastasin ehkä enemmän siihen, että minkä takia yhdenvertaisuus on tärkeää, mutta ehkä on niin, että jos minä ajattelen omaa elämääni niin silloin, kun Berliinin muuri kaatui ja Kylmä sota loppui, ja Suomi liittyi Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja meille tuli uusi perustuslaki niin oli sellainen tunne, että ihmisoikeudet edistyy. Ja tuli naisten oikeuksia koskeva yleissopimus, lapsisopimus ja niin edelleen, että oli aika sellainen iso optimismi ja isoja askelia otettiin eteenpäin. Mutta nyt ehkä sellainen viimeisen 5-10 vuotta niin nähdään, että tapahtuu takapakkia, ja myös Euroopassa. Meidän on tärkeä pysähtyä ja pohtia, että mitä tämä tarkoittaa koko meidän yhteiskunnallemme, jos me taas otetaan askelia taaksepäin.

[Maria]

Pelottaako sinua, että me otetaan askelia taaksepäin esimerkiksi Suomessa?

[Kristina]

No minä näen kyllä toisaalta sen, että meillä tapahtuu myönteistä kehitystä. Kyllä minä kuitenkin näkisin, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksissa esimerkiksi ollaan menty hyväänkin suuntaan, vaikka minä nostin myös esiin sen, että myös esiintyy vihapuhetta. Meillä on nyt korona-aikana minusta käyty aika hyvää ja sellaista ihmisoikeuksiin perustuvaa keskustelua myös näistä koronarajoituksista ja pohdittu sitä, että mitä tämä on tarkoittanut esimerkiksi lapsille.

Että kyllä minä kuitenkin näkisin, että meillä ei ole tapahtunut sellaista dramaattista. Mutta on myös alueita, joissa on. Valtuutetun tehtäviinhän kuuluu myös seurata muun muassa ulkomaalaisten oikeuksien kehittymistä ja siinä me nähdään kyllä, että ne muutokset, jotka tehtiin vuonna 2015 ja 2016 lainsäädäntöön, on johtanut sellaisiin tilanteisiin, joissa turvapaikanhakijoiden oikeusturva on vaarassa. Ja esimerkiksi eilen julkaistiin ulkoministeriön uutinen siitä, että YK:n lapsen oikeuksien komitea on puuttunut siihen, on antanut Suomelle langettavan päätöksen siitä miten lapsen etu oli huomioitu turvapaikka-asiassa ja nämä on tärkeitä herätyskelloja. Sen ei pitäisi olla niin, että Suomen kaltainen maa on se, joiden oikeusjärjestelmää niin näiden ylikansallisten elinten, että niiden pitäisi joutua puuttumaan.

[Maria]

Niin minun piti juuri kysyä, että ihmiselle, joka ei ole ehkä seurannut niin paljon tätä ylikansallista ihmisoikeusjärjestelmää niin miten paljon meitä pitää hävettää se, että YK:n lasten oikeuksien komitea antaa meille nuhteita Suomelle?

[Kristina]

No meidän pitää kyllä ainakin pohtia sitä, että kun me asetetaan tavoitteeksi, että me ollaan erittäin lapsiystävällinen maa, ja haluttaisiin ehkä olla maailman lapsiystävällisin maa, niin kuitenkin sitten lasten oikeuksien komitea, joka käsittelee tällaisia yksittäisiä yhteydenottoja hyvin eri tyyppisistä maista ja se tarkoittaa, että heidän standardinsa on aika maailmanlaajuinen niin he kuitenkin löysi vakavaa puutetta siinä miten nyt tässä tapauksessa sitten niin lapsen etua oli arvioitu. Niin kyllä se tarkoittaa sitä, että Suomessa pitää käydä hyvin vakava keskustelu ja tämä koskee lain säätäjää, tämä koskee viranomaisia ja tietysti toivottavasti niin, että tuomioistuimissa pohditaan, että mitä tämä tarkoittaa.

[Maria]

Yhdenvertaisuusvaltuutetulla on monta tehtävää. Mainitsit Kristina Stenman yhdenvertaisuusvaltuutettu itse äsken ulkomaalaisten oikeudet. Yksi meidän ehkä suurimmista ja tunnetuimmista tehtävistä on syrjintään puuttuminen eli meihin voi ottaa yhteyttä, jos on kokenut tai havainnut syrjintää tai jos haluaa keskustella jostain yhdenvertaisuusteemasta, tai pyytää neuvoa jostain yhdenvertaisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Tässä vaiheessa on aina hyvä muistuttaa, että valtuutettuja on monta, on myös tasa-arvovaltuutettu ja tasa-arvovaltuutetulle voi ilmoittaa, jos on kokenut syrjintää sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun takia, mutta meillä on sitten ikään kuin ne muut syrjintäperusteet.

Ja nyt kun on uusi vuosi niin yleensä katsotaan edellisvuosien tilastoja ja niin mekin ollaan meidän toimistolla tehty, on katsottu että millaisia yhteydenottoja me on viime vuonna saatu. Ja meidän yhteydenotthan meillä on lisääntynyt joka vuosi ja näin myös viime vuonna. Ja minä kysyisin nyt Kristiina sinulta, että mitä havaintoja sinä olet tehnyt näistä meidän viime vuoden tilastoista?

[Kristina]

Joo. No sen voi sanoa ensinnäkin, että tämän koronavuoden aikana niin meidän toiminta, se jokapäiväinen toiminta niin se on pyörinyt ihan niin kuin tavallisestikin eli meihin voi ottaa yhteyttä puhelinpäivestyksen kautta ja meille voi laittaa viestiä chatissa ja sähköisellä lomakkeella ja voi myös sähköpostitse olla yhteydessä. Kaiken kaikkiaan meille tuli erilaisia yhteydenottoja vähän reilu 1 500 ja näistä sitten syrjintäyhteydenottoja oli 1 103. Se on aika isoa kasvua, että vuonna 2019 niin yhteydenottoja oli 920, että kuitenkin sellainen 15-20 % tämä kasvu on ollut ja sitten taas, jos katsotaan että minkä syrjintäperusteen johdosta on otettu yhteyttä niin alkuperä eli etninen alkuperä, lähinnä ihonväriin perustuen joku on saattanut joutua syrjityksi tai vaikkapa pukunsa tai jonkun muun ominaisuuden osalta, joka on liitetty alkuperään. Ja vammaisuus on toinen iso ryhmä ja sitten terveydentilankin osalta kansalaisuus, kieli ja ikä... nämä on sellaisia, jotka on myös aika isoja. Ja sitten jos tarkastellaan näitä elämäntilanteita niin työelämä ja koulutus ja sitten yksityiset palvelut on ne, jotka nousee näinä isoina alueina.

[Maria]

Mitä tarkoittaa yksityiset palvelut?

[Kristina]

No siinä voi olla kaupan palvelut, ravintola, nämä nyt esimerkkeinä esimerkiksi tai voi olla liikenneväline tai sanotaan nyt vaikkapa VR tai joku bussiyhtiö tai näin. Että siinä on aika iso kirjo mitä niissä asioissa voi olla.

[Maria]

Tällaiset arjen palvelut, jotka eivät liity julkiseen kunnan toimintaan esimerkiksi tai valtion.

[Kristina]

Joo. Sosiaali- ja terveystieteiden osalta on myös tullut yhteydenottoja. Se asia, joka on nyt koronavuotena noussut esille on ollut esimerkiksi nämä rajoitukset, jotka kohdistui asumisyksikköihin silloin keväällä ja nämä ikäraajat, jotka olivat aika tiukkoja siinä, että miten tapaamisia järjestettiin ja tämä oli sellainen asia mistä me myös sitten lausuttiin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehelle ja hän otti myös kantaa siihen, että ei pitäisi olla tällaisia hyvin karkeasti vedettyjä ikärajoja vaan, että pitäisi olla yksilöllistä harkintaa. Sitten voisi sanoa sen, että kun kuitenkin koulutus on ehkä erityisesti lapsille ja nuorille se todella tärkeä elämäntilanne ja elämän sisältö ja työelämä sitten aikuisena niin se tarkoittaa sitä, että syrjintää ja ongelmia yhdenvertaisuuden osalta niin on kuitenkin tällaisilla todella isoilla ja tärkeillä sektoreilla yhteiskunnassa.

[Maria]

Minkälaista syrjintää koulussa voi esimerkiksi olla, minä tiedän että meillä on ollut jotain kiusaamis- ja häirintätapauksia, mutta tuleeko sinulle mieleen jotain muuta esimerkkinä, jos joku tässä nyt ajattelee, että hmm minähän olen koulussa, että minkälainenlaista syrjintää siellä tapahtuu tai opiskelemissa?

[Kristina]

Joo no koulutuksen osalta niin vähän eri tyyppisiä, että juuri tällainen häirintä ja kiusaaminen on tietysti yhdenlainen. Sitten voi olla tällaiset vammaisten henkilöiden kohdalla, että erilaisia esteitä ei... niihin ei oikein puututa ja esteettömyydessä on ongelmia ja ei tehdä tällaisia kohtuullisia mukautuksia, tämä on yksi tällainen kokonaisuus. Ja just koulutuksen puolella voi osittain sitten olla just opintopaikkoihin pääsyjä ja aika erilaisia ja myöskin eri koulutusasteilta.

[Maria]

Sittenhän on ollut joitain yhteydenottoja tulee aina välillä liittyen ihan koulujen opiskelumateriaaleihin ja tällaisiin, mutta sitten myös sellainen aihe mikä meillä on ollut minä muistan paljon agendalla on opinto-ohjaajat ja miten opinto-ohjaajien ehkä ennakkoluulot ja tavat ohjata oppilaat, jotka kuuluu vähemmistöön ennakkoluuloisesti ohjata heidät tietyille opinnoille vaikka kiinnostuksen aiheet olisivat jotain ihan muuta. Me todettiin tässä, että yhteydenotot meille on lisääntyneet joka vuosi. Tarkoittaako se sitä, että syrjintää on koko ajan enemmän vai johtuuko se siitä, että meidät löydetään, osaatko vastata tähän?

[Kristina]

No se on aika sellainen... se on sellainen kaksipiippuinen kysymys, että toisaalta me tiedetään se erilaisista tutkimuksista, että meillä on myös aika paljon aliraportointia syrjinnästä eli, että eri syistä ei oteta yhteyttä meihin tai tasa-arvovaltuutettuun ja sen takia on tietysti hyvä asia, jos meidät löydetään entistä paremmin. Ja jos me katsotaan lukuja muutama vuosi taaksepäin siitä, kun uusi yhdenvertaisuuslaki tuli voimaan 2015 ja tämän nykyisen tyylisen valvontajärjestelmä laitettiin liikkeelle niin nämä yhteydenotot on lisääntynyt niin kuin sinä sanoitkin Maria niin joka vuosi ja kyllä minä uskon, että siinä myös on sitä, että löydetään ja, että nämä menettelyt tulee tunnetummiksi ja siinä mielessähän se on hyvä asia, että yhteydenotot lisäänty.

Sitten on tietysti tärkeä, että me myös tarkastellaan sitä, että näkyykö näissä vuosissa jotain sellaisia trendejä tai piikkejä jotain erityisiä asioita ja on tietysti myös niin, että kun me katsotaan, että okei, että nämä prosenttimääräiset jakaumat on suunnilleen samat vuodesta toiseen niin, kun nämä lukumäärät lisääntyvät esimerkiksi koskien alkuperää tai vammaisuutta niin kyllä nekin on sellaisia lukuja, jotka herättelee ja antaa kuitenkin kuvan siitä, että meillä on aika laajoja haasteita edelleen. Ja siinä minä ajattelen just, että esimerkiksi nyt, kun nämä uudet hyvinvointialueet tulee ja miten niissä tartutaan yhdenvertaisuuteen ja kun on isompia toimijoita, joilla on myös mahdollisuuksia kehittää erityispalveluja, osaamistaan, tietopohjaa niin, että siihen mahdollisuuteen myös tartutaan.

[Maria]

Minä olen kuullut Kristina Stenman yhdenvertaisuusvaltuutettu usein sinun sanovan, että yhdenvertaisuus tapahtuu arjessa. Mitä tarkoitat tällä?

[Kristina]

No jos esimerkiksi nyt ajatellaan, että minkälainen talvi meillä on ollut tänä vuonna ja se, että meillä on aika ajoin ollut sellaista 30 cm lumisohjoa niin varmaan sinulla ja minulle se vähän harmittaa, kun pitää rämpiä lumessa, mutta jos olisi liikkeellä rollaattorilla tai pyörätuolilla tai muuten olisi ongelmia tämän fyysisen toimintakyvyn kanssa niin se saattaa tarkoittaa sitä, että on koko lailla suljettuna kotiin. Eli se tarkoittaa minusta sitä, että jos me ajatellaan esimerkiksi kaupunkien ja yhdyskuntien toimintaa niin joka sektorilla pitää miettiä, että miten me varmistetaan se, että miten kaikki pysyy mukana ja esimerkiksi kuntien tekninen sektori niin me ei ehkä aina ajatella sitä, että sielläkin tehdään yhdenvertaisuustyötä, mutta se on todella tärkeitä. Miten koulut suunnitellaan, että ne on esteettömiä, miten kaavoituksessa ja taajamien suunnittelussa huomioidaan se, että kaikilla pitäisi olla esteetön pääsy niin ne on erittäin tärkeitä asioita yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

[Maria]

Joo. Meillä tuli tänne kommentti chatiin, että kriisit paljastavat heikossa asemassa olevien ongelmat, korona sen todisti.

[Kristina]

Joo tämä on totta ja se mikä on tullut nyt monissa selvityksissä, esimerkiksi nyt tämä hallituksen lapsistrategian koronatyöryhmän selvitys, joka julkaistiin tässä taisi olla viime viikolla niin siinä oli minusta erittäin hyvin nostettu esille, että miten eri vähemmistöihin kuuluvien lasten kohdalla myös niin tämä tilanne on ollut vaan aika vaikea ja esimerkiksi se, että monien vammaisten lasten ja nuorten kohdalla niin kaikki kuntoutus keskeytettiin aika pitkäksi aikaa. Se on tarkoittanut sitä, että toisaalta lapsille sitä, että pääsy kodin ulkopuolelle ja se, että on toimintaa niin on keskeytynyt ja sillä voi olla aika kauaskantoisia vaikutuksia sitten lasten ja nuorten kehitykseen. Toisaalta se myös tarkoittaa, että perheet on ollut kovemmilla.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen lasten osalta nostettiin esille se, että ollaan oltu aika paljon oman perheen piirissä ja sellaisille lapsille ja nuorille, jos esimerkiksi vanhemmat ei hyväksy hänen seksuaalista suuntautumista niin tämä on voinut olla todella raskasta aikaa, että monet niistä toimenpiteistä mitä nyt on toteutettu niin on varmasti ollut välttämättömiä, mutta on todella tärkeitä, että myös tällaisena kriisiaikana niin mietitään sitten, että mitä korvaavia toimenpiteitä voidaan tehdä ja siinä ehkä just tämä digitaalisuus ja erilaiset puhelinpäivystykset ja palvelevat puhelimet ja miten myös vähemmistöihin kuuluvat niihin löytävät niin on kyllä todella tärkeitä. Että jotenkin tämä korona-aikakin on sellainen, että on tärkeitä, että me arvioidaan ja analysoidaan. Siis toisaalta tietysti tämä tartuntatautikysymys, joka meillä on joka päivä edessä, mutta sitten myös koko yhteiskunnan ja myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta, että mitä tämä tarkoittaa.

[Maria]

Joo ja minä olen itse ollut huomaavinani, että kun on suunniteltu ja kun keskustellaan, että mitä meidän pitäisi tehdä, jotta saadaan korona nujerrettua niin siinä on ollut aika vahva sellainen, että siinä puuttuu sellainen moninaisuuden muistaminen, että välillä on hyvin sellaista mustavalkoista, että maskit kaikille... pakotetaan maskit kaikille ja unohdetaan, että on ihmisiä, jotka ei voi käyttää maskeja ja on ollut aika sellaista, että siinä juuri se ajatus siitä, että ihmisiä on erilaisia ja heillä on erilaiset tarpeet ja

erilaiset haasteet niin se on ehkä unohtunut välillä ja on mielenkiintoista sitten jälkeenpäin miettiä, että missä onnistuttiin ja missä epäonnistuttiin. Ja toivotaan, että epäonnistumisella ei ole liian suuret seuraukset.

Kristina mainitsit kaavoituksen ja kunnat ja tekniikan tuossa äsken jo aika monta kertaa, meillähän on kuntavaalit tulossa ja siitä kyllä minä ainakin innostun siitä, minä pidän vaaleista. Jos äänestäjä haluaisi äänestää henkilöä, joka välittää vähemmistöistä ja haluaisi edistää yhdenvertaisuutta niin mitä vinkkejä sinä antaisit tällaiselle ihmiselle, että mitä kannattaa näissä ihmisissä etsiä, voiko tällaisen kysymyksen esittää?

[Kristina]

No minä ainakin toivon, että me nähtäisiin myös kuntavaaleissa paljon ehdokkaita, jotka jotenkin edustaa...että koko kunnan väestö olisi edustettuna, että siellä löytyy eri ikäisiä, löytyisi nuoria ja vanhoja, työelämässä olevia, työelämän ulkopuolella olevia ja sitten myös henkilöitä, jotka edustaa eri vähemmistöjä. Oli se sitten maahanmuuttotilaisia tai henkilöitä, joilla on vammaistausta tai kuuluu muuten johonkin vähemmistöön, että tämä meidän kunnan demokratia on sillä lailla hieno, että se on todella moniääninen ja siellä on mahdollisuus viedä eteenpäin myös pienempien ryhmien, vähemmistöryhmien asioita, kunhan on niitä asioita, jotka osaa niitä nostaa esiin ja tietysti tarvitaan myös sitä, että sitten siellä kunnan virkamiespuolella on osaamista ja halua.

Että varmaan siinä omassa äänestämiskäyttäytymisessään voi miettiä sitä, että minkä näköiseksi haluaa, että uusi valtuusto muodostuu ja sittenhän kuntavaalit on kyllä sillä lailla hyviä, että ne on sillä lailla hyvin tällaisia ihmisläheisiä, että varmasti on nyt niin, että niin paljon torikokouksia ei tule olemaan ja ei ole niin helppo ehkä siellä puolueen teltalla käydä jututtamassa ehdokasta, mutta kyllähän kynnyks on usein aika matala kuitenkin kuntavaaleissa, että voi laittaa sähköpostia tai varmasti ehkä ehdokkailla on omia Insta-livejään missä voi käydä kysymässä ja näin. Että rohkeasti otetaan selvää, että mitä ehdokas itse haluaa, että tietysti puolueen ohjelmat niin ne kertoo jotain siitä, että miltä arvopohjalta lähdetään liikkeelle, mutta kunnassa on myös niin, että siellä tarvitaan vähän sellaisia taistelijoita, jotka vie eteenpäin asioita ja jotka varmasti on myös valmiita kertomaan siitä mitä haluavat tehdä.

Sitten tietysti jos on sellaisia vanhoja valtuutettuja niin keskustelupöytäkirjojahan ei valtuustojen tai lautakuntien kokouksista tehdä, mutta kyllä sieltä vähän näkee, että miten ihmiset on äänestäneet ja minkälaisia asioita he on valmiita tukemaan.

[Maria]

Sinä Kristina Stenman olet itse ollut kaupungin johdossa Pietarsaassa niin millä tavalla, mikä on kuntien rooli, jos ajatellaan ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta...mikä on kunnan rooli siinä yhdenvertaisuuden edistämisessä esimerkiksi?

[Kristina]

No kunnallahan on kuntalain nojalla sellainen vahva tehtävä ja myös mandaatti edistää kuntalaisten hyvinvointia ja se tarkoittaa kaikkien kuntalaisten hyvinvointia. Ja se tarkoittaa kyllä silloin sitä myös, että kunnassa pitää miettiä esteettömyyttä. Pitää myös kuulla nuorisovaltuustoa, vammaisneuvostoa, sitten myös eläkeläisneuvostot tai ikääntyneiden neuvostot on myös lakisääteisiä kunnissa tänään, että se on ihan aitoa dialogia näiden kanssa. Ja myöskin se, että varataan resursseja, että silloin, kun tulee aloitteita, jotka ei aina tarvitse olla hirveän isoja tai monimutkaisia, mutta että sitten kunnan toiminnassa niin kuljetetaan eteenpäin niitä asioita.

Että yksi sellainen...se nyt on aika pieni esimerkki, mutta Pietarsaassa on hieno hiekkaranta Fäboda, mutta se on hyvin kallioinen ja aika vaikeakulkuinen ja Pietarsaaren vammaisneuvosto esitti, että sinne

pitäisi rakentaa esteetön polku ja saatiin sitten paikallinen saha mukaan niin, että sieltä saatiin materiaalit ja se rakennettiin sitten. Ja se on siis sellainen, että sinne pääsee lastenvaunuilla tai pääsee vaikka kulkisi kepillä tai rollaattorilla tai pyörätuolilla ja sillä lailla niin pystyttiin tällainen hieno maisema, joka pitäisi kuulua kaikille pietarsaarelaisille niin se saatiin paremmin kaikkien ulottuviin.

Nämä on tietysti sellaisia aika pieniä asioita, voi olla isompia ja rakenteellisempiakin asioita, mutta se, että esimerkiksi sivistyspuolella niin siellä myös käydään läpi kouluterveyskyselyn tuloksia huolellisesti. Niin tehdäänkin yleensä kunnissa ja katsotaan myös kouluittain ja katsotaan, että näkykö siellä jotain huolestuttavaa esimerkiksi liittyen maahanmuuttajataustaisiin lapsiin ja nuoriin ja heidän kokemuksistaan kiusaamisesta tai yksinäisyydestä ja mietitään toimenpiteitä, että miten voitaisiin tilannetta parantaa...esimerkiksi.

[Maria]

Täällä kysyttiin, että miten voisi suomalaistaustaisten ehdokkaiden ohjelmaan vaikuttaa teidän taholta eli meidän taholta...no mehän ollaan itsenäinen ja riippumaton viranomainen niin me ei vaikuteta. Me vaikutetaan yleisesti yhdenvertaisuuden edistämisen hyväksi ja tuotetaan tietysti tietoa ja tässä on monta kertaa... On mainittu yhdenvertaisuuslakia ja kuntalakia ja perustuslakia ja sanottu, että on lakisäätteisiä tehtäviä edistää yhdenvertaisuutta ja näin. Ja tosiasiahan on, että nämä perusoikeus- ja ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuuskysymykset meillä on ne jo lainsäädännössä eli ne ei ole mitään mielipidekysymyksiä ja kunnalla on velvollisuuksia ja tehtäviä, jotka kunnan pitää hoitaa. Ja siinähan tietysti päättäjät sitten voi painottaa näitä velvollisuuksia ja kirittää virkamiehiä tai virkahenkilöitä anteeksi tekemään työnsä. Mutta meille tulee aika paljon yhteydenottoja kuitenkin, jotka liittyy syrjintään, jossa kunta on osapuolena. Tuleeko sinulle Kristina mieleen joku esimerkki?

[Kristina]

Joo. No meille tulee koulupuolen osalta. Nyt sitten yksi esimerkki, joka on ollut julkisuudessakin niin liittyy Oulun kaupunkiin ja Nallikarin uimarantaa ja aluetta siellä ja sen esteettömyys ja se on ehkä sellainen tapaus, jossa nousee esille yksi tällainen ehkä kunnallisen hallinnon kipupiste. Että kun on monta kertaa niin, että saman asian ympärillä on monia eri...no viime kädessä lautakuntia, mutta sitten eri virastoja ja toimijoita ja miten nämä tehtävät sitten nivotaan yhteen sillä lailla, että päästään eteenpäin silloin, kun on joku sellainen asia, jonka pitäisi edetä, että just esteettömyydenkin kohdalla niin siinä on usein niin, että tekninen sektori huolehtii siitä rakennuttamisesta tai rakentamisesta ja sitten tilaajana on esimerkiksi koulu tai varhaiskasvatus ja se, että saadaan esteettömyys hyvin vietyä läpi siinä suunnittelussa niin se vaatii hyvää koordinaatiota ja se on ehkä sellainen asia, jossa kunnat yhdessä, kuntaliitto, ehkä tulevat hyvinvointialueet niin voisi ehkä tehdä vielä enemmän sellaista sparraamista ja ehkä sellaista, että olisi systemaattisempaa niin, että tehtäisiin arviointeja eri hankkeista yhdenvertaisuuden näkökulmasta hankkeittain ja konkreettisesti. Se on aina se hankala asia lainsäädännössä, että saadaan ne periaatteet myös tuotua sinne käytäntöihin ja se vaatii usein sitä, että pitää olla aika selkeitä suuntaviivoja ja oppaita ja niin, ettei aina tarvitse joka kerta aloittaa alusta.

[Maria]

Meidän yksi tärkeimmistä työkaluistahan on yhdenvertaisuuslaki. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävä on valvoa, että yhdenvertaisuuslakia noudatetaan monelta osin niin aika usein kuulee, kun puhutaan yhdenvertaisuudesta, ja että kaikki on samanarvoisia niin mainitaan perustuslaki, mutta tunnetaanko meidän lakia siis yhdenvertaisuuslakia riittävän hyvin kunnissa, mitä luulet?

[Kristina]

No ei ehkä kaikilta osin ja ehkä siinä on perinteisesti niin ajatellaan monta kertaa, että kunhan kaikki on samanlaista...meillä on samanlaiset sosiaali- ja terveyspalvelut tai meillä on samanlainen peruskoulu kaikille niin silloin se on yhdenvertaista. Mutta jos sen samanlaisen vaikutukset on joillekin se, että he

eivät pääse mukaan tai eivät voi osallistua niin silloin pitää tehdä niitä korjausliikkeitä, kuten laissa sanotaan niin kohtuullisia mukautuksia nimenomaan vammaisten henkilöiden kohdalla, mutta myös muiden ryhmien kohdalla.

Ja osittain tietysti, kun puhutaan palveluista ja palveluohjauksesta ja palvelusuunnittelusta niin sitten ollaan toki aika sellaisten yksilöllisten suunnitelmien äärellä jo ja mietitään aika tarkkaan, mutta se että saataisiin sellainen vähän kokonaisvaltaisempi ote niin siinä on kyllä varmaan työtä vielä. Ehkä se on niin, että isommissa kaupungeissa, jossa on aika isot tällaiset suunnitteluresurssit niin siellä tehdään ehkä vähän systemaattisemmin. Sitten toisaalta se, että miten ne suunnitelmat valuu myös jokaiselle työnteon tasolle niin se vaatii sitten aika paljon myös esimiehiltä ja työyhteisöltä.

[Maria]

Täältä tuli kysymys: onko olemassa työkalua millä voitaisiin mitata miten yhdenvertaisuutta toteutetaan muun muassa sosiaali- ja terveysalalla tai kouluialalla?

[Kristina]

No tämä mittarointiasia on sellainen aika iso asia, että se mitä nyt tällä hetkellä työstetään noin niin kuin valtakunnallisesti on perus- ja ihmisoikeusindikaattoreita, kun hallituksella on käynnissä tämä työ perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman osalta. Meillä on myös jonkun verran työkaluja syrjinnän seurantaan, joita oikeusministeriö on kehittänyt, mutta kyllä se aika paljon on kiinni siitä, että esimerkiksi yksittäisessä kunnassa niin katsotaan, että mitkä ne indikaattorit on, että siellä voi olla eri tapoja sitten kerätä sitä tietoa.

Minä pidän itse kouluterveyskyselyä aika hyvänä, koska se on valtakunnallinen ja se toteutetaan kaikille lapsille ja nuorille ja se antaa aika sellaisen hyvän yleiskuvan ja antaa myöskin pitkittäisseurantaa, mutta että muuten niin just tämä mittaaminen ja seuranta niin on kyllä sellainen iso kokonaisuus ja jos ajattelee sosiaali- ja terveydenhuoltoa vaikka niin siinä erilaiset asiakaskyselyt, asiakasraadit esimerkiksi niin voisivat olla sellainen hyvä väline, jossa enemmän ehkä laadullisesti saadaan selvitettyä miten käyttäjät näkee tilanteen.

[Maria]

Joo minun piti juuri sanoa, että ehkä juuri käyttäjien kokemukset antavat aika paljon hyvää tietoa, että vaikka ei tekisikään sellaisia jättimäisiä tutkimushankkeita jostain aiheesta, että yhdenvertaisuusvaltuutettu eli mehän ollaan myös tehty muutamia tällaisia selvityksiä...me ollaan selvitetty afrosuomalaisten kokemaa syrjintää, vammaisten henkilöiden kokemaa syrjintää ja sitten siitä alkaa olla jo aika monta vuotta, mutta myös romanien kokemaa syrjintää ja siinä vaikka tilastollisesti, vaikka ei ole ehkä ollut niin paljon vastaajia...on ollut muutamia satoja vastaajia niin silti on saanut siitä tosi hyvän sellaisen tuntuman siitä, että mitkä asiat on sellaisia missä on ongelmia. Että esimerkiksi tämä opinto-ohjaus, josta me puhuttiin tässä aikaisemmin Kristina Stenman yhdenvertaisuusvaltuutettu sinun kanssasi niin oli sellainen asia, joka on tullut sekä vammaisten henkilöiden kohdalta, että tässä afrosuomalaisten kokemassa syrjinnässä siinä selvityksessä esiin. Ja sitten kun saa jonkun tällaisen tärpin ja sitä lähtee vähän kaivamaan niin huomaa, että näitä kokemuksia on paljon enemmän.

[Kristina]

Joo ja sitten ehkä myös jonkun kertomusten kautta, että kyllä just tämä afrosuomalaisten kokema syrjintä niin myöskin niissä yksittäisissä kertomuksissa niin minun mielestä oli todella pysähdyttävää, että miten kokonaisvaltainen se rasismien kokemus on monella afrikkalaistaustaiselle ja näin, että minusta on myös tärkeätä, että saadaan tietoa siitä, että miten yksittäiset ihmiset kokee sen. On tietysti raskasta olla se vähemmistön edustaja, jonka pitäisi kaikille kertoa siitä, mutta että silloin kun on mahdollisuuksia niin meidän pitäisi kuunnella.

[Maria]

Kuunnella, kyllä. Kuunteleminen on tärkeätä. Tässä tuli kysymys: jos esimies tekee positiivista syrjintää työpaikassa maahanmuuttajataustaisille työntekijöille, miten voidaan toimia? Minä en ole ihan varma mitä tuossa tarkoitetaan, mutta tuo positiivinen erityiskohtelu on hyvä aihe. Tartutaan siihen, mitä se tarkoittaa?

[Kristina]

No positiivinen erityiskohtelu niin se tarkoittaa sitä, että jos on aliedustettu ryhmä tavalla tai toisella tai ryhmä, joka joutuu syrjinnän kohteeksi niin silloin voidaan pyrkiä tietyillä toimenpiteillä sitten edistämään tämän ryhmän tai siihen kuuluvien henkilöiden tilannetta ja jos ajatellaan vaikkapa työelämää ja rekrytointeja niin silloin työnantaja voi tehdä sellaisen ratkaisun, jos hänellä on kaksi tasavahvaa hakijaa niin silloin hän voi tehdä sen ratkaisun, että hän valitsee henkilön, joka kuuluu esimerkiksi etniseen vähemmistöön tai jolla on vammaistausta tai kuuluu johonkin muuhun vähemmistöön.

Että tässä tämä positiivinen syrjintä niin se on ehkä vähän, että se ei ole ihan tarkka ilmaisu...syrjintä on aina jotain kielteistä ja se on kiellettyä, mutta sitten tämä erityiskohtelu taas niin se tarkoittaa enemmän sellaista systemaattista otetta niin, että kehitetään aliedustettujen ryhmien asemaa. Esimerkiksi voi olla kysymys siitä, että voisi sanoa, että tietyllä tavalla se, että työnantaja tekee mukautuksia työpaikalla niin, että vammaisen henkilö voi osallistua työelämäänsä ja, että ilman näitä mukautuksia tämä ei olisi mahdollisuutta niin se on yhdenlaista positiivista erityiskohtelua. Näitä esimerkkejä voi nyt nostaa vähän erilaisia, että se on ehkä vähän vaikea nyt sanoa...vastata ihan suoraan tähän kysymykseen.

[Maria]

Niin kun ei tiedä taustaa. Mutta se on ehkä tärkeätä, että kun puhutaan rekrytoinnista ja positiivisesta erityiskohtelusta niin kuulee välillä sen huolen, että mitä jos palkkaakin huonomman niin tässähan on kuitenkin, jos ajatellaan ihan laissa olevaa positiivisesta erityiskohtelusta niin eikö olekin niin Kristina, että on aika selkeät säännöt, että miten se pitää tehdä ja, että se pitää ilmoittaa etukäteen ja, että sitä ei voi fiiliksellä vain tehdä vähän positiivista erityiskohtelua.

[Kristina]

Ei. Ja se ei tarkoita, että poikettaisiin kelpoisuusehdoista tai mistään tällaisesta vaan kyllä se tarkoittaa sitä, että voi tehdä sen valinnan, jos on tasavahvoja hakijoita.

[Maria]

Kiitos kaikille seuraajille ja kiitos kaikille, jotka esitti kysymyksiä ja kommentoi tätä. Erittäin hyvä IG-live, kiitos me kiitämme, tämä on aina yhtä mukavaa jutella teidän kanssa. Joo, jos kiinnostaa yhdenvertaisuusvaltuutetun toiminta niin voi myös käydä meidän verkkosivuilla www.syrjinta.fi, niin voi tutustua meidän toimintaan ja myös jos on kokenut tai havainnut syrjintää niin meillehän siitä voi ilmoittaa. Kiitos tästä Kristina ja kiitos kaikille muille ja näkemisiin, moikka.

[Kristina]

Kiitos kaikille, kun olitte mukana. Moi moi!